

Anu Muuri

9.8.2024

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausunto on valmisteltu myös lausuntopalvelu.fi:ssä

Lausuntopyyntönnö 26.06.2024 VN/13111/2024

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 ja 4 §:n muuttamisesta

THL kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun asetuksen muuttamisesta.

Asetusuudistuksen tarkoituksena on muuttaa sosiaalialan osaamiskeskusten lukumäärää ja toimialueita siten, että jatkossa kullakin sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella olisi yksi sosiaalialan osaamiskeskus, eli yhteensä 5 nykyisten 10 sijaan. Lisäksi olisi yksi ruotsinkielinen sosiaalialan osaamiskeskus, jonka toimialue käsittäisi koko maan eli kaikkiaan osaamiskeskuksia olisi maassa 6. Erityistä valtionavustusta maksettaisiin edelleen Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukselle saamenkielisen väestön palvelutarpeiden huomioon ottamiseksi ja Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskukselle maksettu erityinen valtionavustus pohjoismaisten yhteistyöverkostojen luomiseksi poistettaisiin. Muutokset tulisivat voimaan 1.7.2025.

THL pitää asetulusuonnosta pääosin kannatettavana. THL kannattaa sosiaalihuollon TKKI-toiminnan keskittämistä viidelle yhteistyöalueelle. Tämän suuntaisia esityksiä on tehty jo usean vuoden ajan ja asia oli viimeksi esillä selvityshenkilöraportissa (ks. Pohjola & Muuri 2024). Selvityshenkilöt esittivät, että yhteistyöalueille perustettaisiin sosiaalihuollon tutkimuksen, koulutuksen, kehittämisen ja innovaatioiden rakenne, jotta sosiaalihuollon aluekohtaiset vastuut voitaisiin koota yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi ja samalla tukea hyvinvointialueiden tutkimusta ja kehittämistyötä.

THL painottaa, että sosiaalialan osaamiskeskusten perusrahoitus tulisi palauttaa aiempaan 3 miljoonaan euroon. Rahoituksen pieneneminen vaarantaa

Anu Muuri

9.8.2024

sosiaalihuollon TKKI-toimintaa alueilla merkittävästi. Nykyisellä perusrahoituksella on voitu turvata se, että ulkopuolista rahoitusta on voitu hakea varsinaisen kehittämistoiminnan toteuttamiseen. Sosiaalialan osaamiskeskusten toimintakenttä on laaja. Osaamiskeskukset toimivat verkostojina niin terveydenhuollon kuin myös kansalaisyhteiskunnan, korkeakoulujen, sivistystoimen ja järjestöjen suuntaan. Sosiaalihuollon haasteet ovat vain lisääntymässä ja erityisosaamista kuin myös tutkimus- ja kehittämistoimintaa tarvitaan entistä enemmän. Osaamiskeskukset toimivat tärkeässä alueellisessa roolissa sosiaalihuollon tutkimustiedon jalkauttamisessa kentälle sekä tiedon siltaamisessa käytäntöön. Sosiaalihuollon aseman on todettu kaiken kaikkiaan olevan heikko suhteessa terveydenhuollon rakenteisiin ja resursseihin, jota osaamiskeskusten perusrahoituksen merkittävä leikkaaminen entisestään heikentää.

Erityisesti vuodelle 2025 suunniteltu määrärahan siirto valtion tutkimusrahoituksesta on yksittäisenä hätätoimenpiteenä perusteltu mutta ei pysyvä ratkaisu. Valtion sosiaalityön tutkimusrahoitus on tarkoitettu sosiaalityön akateemisen tutkimuksen edistämiseen.

THL pitää erityisrahoitusta (ruotsinkielisyys, saamelaisuus ja pohjoismaiset tehtävät) tarpeellisena mutta pohdittavaksi jää onko rahoitus enää järkevää, jos osaamiskeskusten rahoitus asettuu pysyvästi vähän yli miljoonan euron tasolle. Erityisrahoitus on silloin niin vähäistä, että toimintaa on vaikea toteuttaa järkevästi. Erityistehtävien jatkaminen edellyttää perusrahoituksen tason palauttamista entiselle tasolle ja erityistehtävien tulisi kattaa minimissään yhden henkilötyövuoden resurssi kullekin erityistehtävälle.

THL haluaa painottaa myös sitä, että sosiaalialan osaamiskeskukset tarvitsevat tukea asetusehdotuksen mukaisten uudistuksen (sopimukset, hallinto, henkilöstö) läpiviemiseen. Taustamuistiossa kuvataan asiaa ansiokkaasti mutta ei kuvata mistä ja miten osaamiskeskukset saisivat tukea asetuksen edellyttämiin toimenpiteisiin.

THL haluaa myös kiinnittää huomion siihen, että sosiaalialan osaamiskeskukset muodostavat tärkeän osan yhteistyöalueiden TKKI-rakenteen kokonaisuutta. Ei ole selvää mihin rakenteeseen alueilla asetusluonnoksen viisi osaamiskeskusta sijoittuisivat ja miten sosiaalihuollon osaaminen saataisiin jatkossa turvattua. Suunnitelmallisesti rakennettu palvelujärjestelmä, sen edellyttämät rakenteet, osaamisen porrastaminen ja ajantasainen tietoperusta luovat kustannustehokkaan sosiaalihuollon kokonaisuuden. Vaikuttavampi

Anu Muuri

9.8.2024

sosiaalihuolto toimii sujuvammin ja säästää kustannuksia, mitä nykyinen heikosti kehittynyt sosiaalihuolto ei tee.

THL pitää tärkeänä TKKI-kokonaisuuden kehittämistä ja siksi eri toimijoiden rooleja tulisi selkeyttää. Kannatamme mallia, jossa THL yhteistyössä yhteistyöalueiden kanssa edistää kansallisesti merkittäviä prosesseja yhteiskehittäen, tutkien ja mallintaen. THL:ssä on myös erityisosaamista harvinaisissa teemoissa kuten esimerkiksi vaativan lastensuojelun, vammaispalvelujen ja paljon palveluja käyttävien asiakkaiden erityiskysymyksissä. Yhteistyöalueiden TKKI-rakenteissa tulisi huomioida yhteistyö THL:n kanssa – kaikkea ei kannata kehittää edes yhteistyöaluetasoisesti vaan suoraan kansallisesti tai kansallisen tason kanssa yhteistyössä. THL on mielellään mukana kehittämässä tätä kansallista ja alueellista TKKI-rakennetta.

Pääjohtajan sijainen
Johtaja

Mia Nykopp

Johtaja

Piia Aarnisalo

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 3 pages before this page
Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende